

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE
COMISIA DE ATESTARE A CADRELOR ȘTIINȚIFICE ȘI ȘTIINȚIFICO-DIDACTICE

Adresa: Bd. Ștefan cel Mare, 180, et.10, bir. 1001, MD2004, Chișinău, Republica Moldova
Telefon : (373 22) 296271; Fax (373 22) 296271 ; e-mail: info@cnaa.md

H O T Ă R Ă R E A nr. AT-8/1-2
pentru aprobarea Regulamentului privind
publicațiile științifice și științifico-metodice
(Proces-verbal nr.8 din 23 decembrie 2010)

În temeiul art.104, lit.n) din *Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 – XV din 15 iulie 2004*, Comisia de atestare a cadrelor științifice și științifico-didactice **HOTĂRĂȘTE:**

1. Se aprobă Regulamentul privind publicațiile științifice și științifico-metodice (anexă).
2. Prezenta Hotărâre intră în vigoare la data plasării pe website-ul CNAA – www.cnaa.md

**Președintele Consiliului Național
pentru Acreditare și Atestare,
academician**

Valeriu CANȚER

**Secretar științific,
profesor universitar**

Gheorghe GLADCHI

REGULAMENT PRIVIND PUBLICAȚIILE ȘTIINȚIFICE ȘI ȘTIINȚIFICO-METODICE

Capitolul I Dispoziții generale

1. Regulamentul privind publicațiile științifice și științifico-metodice stabilește caracterul unitar al exigențelor față de publicațiile științifice și științifico-metodice în domeniul atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare și este elaborat în conformitate cu prevederile Regulamentului atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare din Anexa nr. 3 la Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 și Regulamentului privind funcționarea consiliilor științifice specializate și conferirea gradelor științifice și titlurilor științifice și științifico-didactice în Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea CNAA din 25.11.2004 (proces-verbal nr.1), cu modificările și completările ulterioare.
2. **Cercetarea științifică** reprezintă zona activă a științelor, ca un model de gândire după care se pun întrebări și se dau răspunsuri în baza unor reguli metodice bine definite. În acest caz, cercetătorul științific **este direct răspunzător** pentru activitatea sa, el trebuie să o susțină, să o demonstreze, să fie convingător în expunere, să răspundă de modalitatea de utilizare a rezultatelor științifice, de efectele lor.
3. **Rezultatul cercetării științifice** are o anumită valoare științifică, care urmează a fi certificată ca autentică, exactă, valabilă, actuală, inovativă. Acest lucru se realizează prin **atestarea științifică**, adică prin conferirea/confirmarea gradelor științifice și **atestarea științifico-didactică**, prin conferirea titlurilor științifice și științifico-didactice în învățământul superior.
4. Valoarea, importanța, sensul atestării științifice și științifico-didactice sunt date de obiectivitatea celor implicați în proces, fiind un domeniu de referință pentru dezvoltarea științei la toate palierele posibile, la **promovarea excelenței rezultatului în cercetarea științifică**, în raport cu interesul sociocultural și economic și de integrare în circuitul de atestare internațional, cu politicile de dezvoltare și inovare științifică, corelate cu necesitățile reale ale beneficiarilor.
5. Din punctul de vedere al noilor tendințe în domeniul cercetării științifice, atestarea științifică și științifico-didactică poate fi apreciată ca **un proces specific de verificare a calității**, iar din punct de vedere conceptual vizează cultura și etica științifică și valoarea semnificațiilor produselor științifice și științifico-didactice, asigurând, orientând, monitorizând perspectivele și rezultatele în procesualitatea dezvoltării științei în Republica Moldova. Atestarea științifică și științifico-didactică are **misiunea de** a verifica autenticitatea și fundamentalitatea rezultatelor științifice și în baza lucrărilor publicate.
6. Autorul unei lucrări științifice sau științifico-metodice reprezintă sursa ideilor și trebuie să fie competent, integru, obiectiv, informat, autentic, să fie credibil, adică „vocea” lui să fie vocea unei autorități în domeniu, care oferă **informații de calitate**. Descrierea științifică se va concentra asupra elementelor relevante, definițiilor, importantă fiind **rigoarea și precizia**.
7. Orice lucrare științifică poartă amprenta autorului său, ceea ce contează fiind faptul ca autorul să știe să-și pună în valoare personalitatea intelectuală. Dacă acest lucru se produce, atunci putem considera lucrarea ca una originală. **Elementele de originalitate** ale unei lucrări științifice sau metodico-științifice constau în: (a) noutatea ideilor formulate și interpretate; (b) noutatea punctelor

de vedere ale cercetătorului; (c) „prospețimea” limbajului științific utilizat; (d) forța de convingere care decurge din puterea textului lucrării de a capta raționalitatea cititorilor; (e) *personalizarea textului* expus prin impunerea „vocii” autorului, distinctă de alte voci.

8. În *Regulamentul cu privire la funcționarea consiliilor științifice specializate și conferirea gradelor științifice și titlurilor științifico-didactice în Republica Moldova și Regulamentul atestării cadrelor științifice și științifico-didactice de înaltă calificare* sunt indicate ca obligatorii în vederea atestării științifice următoarele tipuri de lucrări științifice:

- monografia
- articolul științific (de fond, de sinteză)
- comunicări/ teze la foruri științifice, inclusiv internaționale (conferințe, seminare, congrese, simpozioane).

În vederea atestării științifico-metodice:

- manuale
- ghiduri (recomandări, indicații) metodice /metodologic
- broșuri metodice
- note de curs /curs de lecții
- comentariu metodic/metodologic
- dicționar/glosar metodologic
- culegere de exerciții /teste
- antologii, crestomații, cărți de lectură, utilizate în procesul de învățământ.

Capitolul II

Publicațiile. Caracteristici definitorii

9. **Monografia** este o lucrare științifică, un studiu științific amplu asupra unui subiect din domeniul științei, tehnicii, artei, sportului, tratat amănunțit, complet și multilateral, din toate punctele de vedere.

- (a) Monografia este, de regulă, o lucrare științifică a unui singur autor. Dacă acest tip de lucrare științifică este elaborată de un colectiv de autori, ea se numește **monografie colectivă**. Numărul rezonabil de coautori la o monografie este până la 5 persoane, fiecareia revenindu-i cel puțin 2 c.a.
- (b) Monografia are un caracter teoretic sau teoretico-aplicativ bine proiectat și însumează nu mai puțin de 80-100 pagini. Subiectul monografiei trebuie să fie unul puțin abordat, abordat unilateral de către cercetători sau chiar unul ambiguu. Alegerea subiectului se face în baza unei documentări temeinice.
- (c) Ca structură, monografia înglobează pagina de acreditare editorială, recomandarea spre publicare, colegiul de redacție, sumarul, nota de introducere a autorului, conținutul de bază, glosare explicative (la necesitate), anexe (la necesitate), referințele bibliografice.
- (d) Conținutul de bază al monografiei este structurat în părți, capitole, paragrafe și subparagrafe și înglobează 2 componente de bază: compartimentul analitic, retrospectiv, sintetic care formează 10-15 % din conținutul de bază al monografiei și compartimentul interpretativ, creativ, original în care este expusă viziunea autorului (autorilor) asupra subiectului abordat.
- (e) În cadrul procesului de atestare științifică monografia trebuie să aibă aprobarea unei structuri de cercetare științifică, să fie recenzată de 2-3 specialiști de înaltă calificare în domeniu și să fie în concordanță cu tema tezei de doctorat.

10. **Articolul științific** este o lucrare științifică publicată într-o revistă științifică, care prezintă reflecții personale asupra unui subiect, promovând atât idei ale cercetătorilor în domeniu, cât și experiența proprie.

- (a) Ideile expuse în articolul științific trebuie să aibă un înalt nivel de generalizare, să conțină rezultate originale, neabordate anterior, cu menționarea oportunității studierii problemei respective;
- (b) Articolul științific poate avea unul sau mai mulți autori, fiind indicată clar contribuția fiecăruia în coli de autor;
- (c) Articolul științific este asigurat de o listă bibliografică care se plasează la sfârșit, făcându-se referințele necesare în conținutul articolului;
- (d) Volumul articolului științific variază între 5-10 pagini. Nu se recomandă ca un articol de volum mic sau mediu să aibă mai mulți coautori, deoarece aportul lor la elaborarea lucrării poate fi contestat.

11. **Articolul de sinteză** prezintă un șir de contribuții substanțiale în domeniu, abordând critic și comparativ lucrările autorilor la temă, având un text, de regulă, voluminos (circa 2,5 coli de autor) și o bibliografie bogată (circa 60 surse bibliografice). În asemenea articole se descriu rezultatele obținute în domeniu prin utilizarea unui instrumentar analitic amplu, care permite evidențierea aspectelor pozitive și problematice ale lucrărilor analizate. Acest tip de articole au rolul de a sensibiliza comunitatea asupra unui subiect actual, de multe ori controversat, prin lectura unei singure publicații, fără ca să aibă nevoie să studieze și alte surse la temă.

12. **Articolul de fond** este un articol care exprimă punctul de vedere al redacției unei publicații periodice (reviste științifice) asupra unei probleme științifice importante, de actualitate.

13. Componentele structurale ale unui **articol științific** sunt, de obicei, următoarele:

- Titlul
- Rezumatul (cel puțin în două limbi)
- Cuvintele-cheie
- Expunerea conținutului de bază
- Rezultatele și interpretarea lor
- Concluzii
- Bibliografia (referințele bibliografice, referințe Webgrafice)

(a) **Rezumatul** unui articol științific este un text scurt despre conținutul articolului, oferind informații despre studiu și servind la indexare. Un rezumat bun este suficient de cuprinzător, este exact, redactat cu atenție deosebită, nu include informații care nu se regăsesc în text. Se scrie cu claritate, la diateza activă, la timpul prezent (timpul trecut se utilizează numai la descrierea modului de manipulare a variabilelor). Rezumatul unui articol științific conține în jurul la 75-100 cuvinte sau 20 de rînduri.

(b) **Conținutul de bază** al unui articol este prezentat astfel, ca să se evidențieze partea introductivă, retrospectivă, interpretativ-creativă.

(c) **Concluziile** articolului expun esența subiectului abordat, aplicabilitatea rezultatelor și deschiderile de perspectivă în domeniul vizat.

14. **Manifestările științifice** au o funcție de aprobare, valorificare a rezultatelor cercetărilor științifice și a cercetătorului însuși.

(a) **Comunicarea la foruri științifice**, inclusiv internaționale (conferințe, simpozioane, congrese, consfătuiri, seminarii științifice, colocvii etc.), este o lucrare științifică, ce prezintă, într-un cerc de specialiști, contribuția personală într-o problemă științifică; o expunere făcută în public asupra unei teme din domeniul științei, cu intenția de a informa, care este publicată (ulterior sau anticipat) în formă scrisă.

(b) **Comunicarea științifică** este un raport compact, complex, esențial privind principalele rezultate (intermediare sau finale) ale unei cercetări științifice a unei probleme. Comunicarea științifică se prezintă în 3-5 pagini, în textul comunicării fiind desemnate: contribuția la tema cercetată, noutatea și valoarea cercetării, aplicabilitatea ei. Textul se redactează concis, în fraze și propoziții scurte, la obiect, în mod explicit, în termeni simpli.

(c) **Tezele comunicărilor** la manifestările științifice au un caracter mai limitat, restrictiv, sintetic, dând o idee generală asupra conținutului, exprimând esențialul într-un număr mic de cuvinte.

(d) Volumul tezelor unei comunicări este de la 1 la 6 pagini.

(e) Tezele unei comunicări au un caracter descriptiv, sumativ și concludiv, prezentându-se ca un text coeziv, logic, coerent, finisat în aspectul formei, conținutului și intenției.

(d) Spre deosebire de comunicări, tezele nu înglobează citate din lucrările științifice.

15. **Lucrarea științifico-metodică / metodică** tratează probleme de metodică, ca o ramură a didacticii generale, care se ocupă de studiul principiilor și metodelor de predare /învățare /evaluare și probleme de metodologie, ca o învățatură generală despre metode, ca o totalitate de metode sau o cale după care se călăuzește cineva în realizarea unui scop.

(a) Lucrarea metodică indică cum pot fi transferate în acte de învățare și cunoaștere acțiunile proiectate prin aplicarea unor procedee didactice ordonate logic.

(b) Dacă o lucrare abordează noțional sau conceptual un fenomen, fără a face referiri la instrumentele de acțiune și modalitățile de aplicare a lor, aceasta nu poate fi considerată lucrare metodică.

(c) Volumul rezonabil pentru o lucrare științifico-metodică este de cel puțin 1,5 c.a. pentru un autor.

16. **Lucrarea metodică prezintă, descrie:**

- **metode** – căi, direcții de acțiune, moduri de realizare a acțiunilor concrete pentru atingerea unui scop concret în procesul de învățământ; aspectul teoretic cel mai activ al științei, care **jalonează calea** dobândirii de cunoștințe noi;
- **procedee** – sisteme de operații pentru a ajunge la un anumit scop în procesul educațional, moduri de acțiune, instrumente de aplicate concretă și coerentă a metodei; procedeul reprezintă maniera de acțiune, de utilizare a instrumentelor;
- **strategii** – aspecte de pregătire, proiectare, realizare a unei activități de predare/învățare /evaluare; structuri dinamice ale variabilelor procesului de învățământ în scopul atingerii obiectivelor educaționale în condițiile unei investiții minime de resurse;
- **tehnologia** – ansamblul de procedee, operații, mijloace utilizate în scopul obținerii unui produs în activitatea de predare/ învățare /evaluare;
- **tehnici** – totalitatea de procedee utilizate în executarea unor operațiuni, modalități de a realiza ceva; ansamblul prescripțiilor metodologice (reguli, procedee) pentru o acțiune eficientă. Aceleași metode îi sunt subordonate mai multe tehnici; tehnica, de cele mai multe ori, presupune un *instrument* pentru a putea fi pusă în practică (teste, chestionare, aparate; foi de observare, fișe de înregistrare etc.). Deci instrumentul marchează tehnica;
- **proceduri** – soluții tehnologice adoptate sistematic pentru producerea a ceva, mod de a proceda în activitatea didactică, diverse mijloace utilizate în atingerea scopului;
- **metodologia** – constituie interfața dintre teorie și metodă; ansamblu curent de metode și procedee didactice între care se stabilesc relații și compensări reciproce și care acționează complementar și convergent. Analiza metodologică vizează punerea în relație a metodelor, tehnicilor, procedeelelor și instrumentelor de cercetare, de acțiune etc. Pentru **metodolog** nu există metode privilegiate, ci doar metode adecvate, având sarcina *de a ghida* deciziile referitoare la *ce și cum* studiem, *unde și când* se va realiza investigația.

17. **Metoda didactică** este accesibilă cognitiv, fiind observabilă, vizibilă și conceptualizabilă, cu o pronunțată tentă aplicativă, având următoarele caracteristici: (a) este alcătuită dintr-o succesiune de *operații* (mentale și practice); (b) reprezintă o *practică* raționalizată; (c) este un anumit *mod de a proceda*; (d) este un *instrumentar de acțiune* (proiectare, desfășurare, realizare) a activității de predare /învățare / evaluare în cadrul procesului de învățământ și are următoarele funcții: cognitivă (cunoașterea științei, culturii umane); formativă (instructivă); instrumentală, de acțiune (operațională); normativă (indică procedura).

18. **Manualul** este o lucrare cu caracter didactic, cuprinzând noțiunile fundamentale dintr-un anumit domeniu teoretic sau practic, este o carte ce conține:

- (a) Elementele fundamentale ale unei științe (discipline), utilizată, de obicei, în sistemul de învățământ;
 - (b) Informații, noțiuni de bază despre o anumită disciplină;
 - (c) Totalitatea procedurilor utilizate în învățarea fundamentelor disciplinei respective;
 - (d) Reguli de învățare.
19. O cerință pentru atestarea științifico-didactică este elaborarea manualelor, de regulă, pentru învățământul superior.
20. **Ghidul** este o carte sau o broșură ce conține informații, indicații de orientare într-un proces, într-o activitate, într-o acțiune. **Ghidul (recomandările, indicațiile) metodic /metodologic** tratează probleme de metodică sau de metodologie (în accepțiunea expusă anterior).
- (a) Conținutul de bază al ghidului este repartizat în părți, capitole, paragrafe, subparagrafe, înglobând și diverse note explicative, indicații, probe, imagini etc., fiind scris într-un limbaj accesibil, corect științific.
 - (b) Alegerea subiectului ghidului metodologic se face în funcție de necesitățile depistate printr-un sondaj și, de asemenea, în funcție de interesele investigaționale ale autorului (autorilor).
21. **Broșura metodică (metodologică)** este o lucrare tipărită în formă de carte, de dimensiuni nu prea mari (circa 50 de pagini), legată în copertă moale, care are un rol informativ, abordând metode și metodologii de predare/învățare /evaluare.
22. **Un curs universitar** este o expunere clară, sistematică de idei și fapte concrete, organizate în sistem de conținut, cu o tematică precisă. Un curs universitar este un fenomen intelectual, care se remarcă prin corectitudinea expunerii, prin noutate, prin bogăția de informații. Cursul universitar se axează pe două aspecte principale: descoperirea și însușirea de cunoștințe științifice și de valori culturale, iar la baza formării stă conștiința intelectuală, având ca reper respectul valorilor științifice și culturale ale celor care învață.
23. **Note (suport) de curs** este o lucrare metodică de proiectare a unor unități de învățare și a activității didactice (de formare), prezentând componentele principale ale procesului educațional într-o succesiune logică de conținut și metodologie. Elementele componente ale demersului educațional se constituie din: tema abordată; preliminarii (se descrie domeniul, actualitatea și raționalitatea temei); scopul activității instructive /formative; obiective și finalități de referință ale activității; strategii /tehnologii /metodologia aplicate; unitățile de conținut stimulatoare și activitățile practice (sarcini, probe, exerciții, ce încurajează reflexiv, flexibil, imaginativ, creativ subiectul care învață); modalități de evaluare.
24. **Cursul de lecții** este o lucrare științifico-metodică în care sunt expuse fundamentele unei discipline conturate în direcțiile și deschiderile de cercetare. Cursul de lecții se scrie într-un limbaj științific, accesibil, corect, conține un succint compartiment teoretic și unul aplicativ, original, proiectat asupra subiectelor abordate, propunându-se o nouă interpretare a lor.
25. **Volumul** unui curs de lecții este în limita de 50-150 pagini și mai mult. Fiecare componentă a cursului de lecții înglobează exerciții, probe, teste ce ajută la înțelegerea și asimilarea mai facilă a materialului expus.
26. **Dicționarele (glosarele) metodice /metodologice** sunt lucrări de referință cu caracter lexicographic, care codifică lexicul metodic /metodologic al unei discipline, așezate, de obicei, în ordine alfabetică, definite succint sau explicate pe scurt în aceeași limbă sau traduse în una sau mai multe limbi străine.

27. **Comentariul metodic /metodologic** este o lucrare de explicitare a unei cercetări sau acțiuni metodologice, o explicare critică, interpretativă a unei probleme; un ansamblu de informații, explicații, note, opinii critice și aprecieri relative la procesul de învățământ.
28. **Culegerea de exerciții sau teste** este o lucrare metodică cu caracter practico-aplicativ, utilizată în cadrul activităților practice cu studenții (elevii).
29. **Antologiile, crestomațiile, cărțile de lectură** sunt lucrări metodice de proporții, elaborate în baza principiului tematic, fiind un supliment la manuale. Conținutul lor este repartizat în părți și capitole în concordanță cu subiectele abordate.

Capitolul III **Intitularea lucrării științifice**

30. Intitularea lucrărilor științifice este o artă și o știință, deoarece în cuvinte puține trebuie oferite informații suficiente despre cercetare. Titlul este o formulare concisă, simplă a temei abordate, ce reclamă suprimarea anumitor cuvinte, de regulă, acestea fiind verbele *a fi, a avea, a obține*.
31. Titlul trebuie să fie format nu mai mult de 10-12 cuvinte (semantice și de relație), dând o idee generală asupra conținutului și să conțină termenii care servesc la indexarea lucrării, la clasificarea ei. Cuvintele mai „importante” se plasează la început.
32. Titlul trebuie să conțină noțiuni exacte, care nu lasă loc ambiguităților ce pot duce la așteptări înșelate, să nu „promită” mai mult decât ceea ce conține, să fie evitați termenii cu mai multe sensuri, să corespundă conținutului lucrării științifice.
 - (a) Dacă este necesar se recurge la adjectiv (unire, alipire), la practica parantezei adiționale (adăugătoare), la subtitlu;
 - (b) Nu se recomandă titluri precum „Considerații generale asupra...”, „Unele aspecte...”, „Observații asupra...”, „Câteva considerații ...”, „Probleme ale...”, „Cercetări asupra...”, deoarece ele denotă lipsa de exactitate. În titlu trebuie arătate *Ce aspecte, ce fel de considerații, ce probleme se abordează*.
 - (c) Se recomandă a evita redundanțele (surplus de informație față de strictul necesar): *Studiul fenomenelor de...., Abordarea experimentală a....;*
 - (d) Nu se recomandă în titlu termenii de *cercetare, metode, rezultate;*
 - (e) *Titlurile-întrebare* sunt mai adecvate pentru articolele științifice;
 - (f) Titlul articolului științific trebuie să înglobeze conținutul minimal al lucrării, având un caracter sumativ, concluziv.

Capitolul IV **Publicațiile electronice**

33. Publicațiile electronice ocupă un loc tot mai semnificativ în listele și referințele bibliografice. În Republica Moldova *Regulile de alcătuire a referințelor bibliografice* au fost aprobate de către Consiliul Director al bibliotecilor din instituțiile de învățământ superior și mediu de specialitate (proces verbal din 5 iulie 2006) și recomandate spre utilizare de către Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare al Republicii Moldova (scrisoarea nr. 01-31 din 8 februarie 2007). Regulile sunt alcătuite în conformitate cu SM SR ISO 690:2005 Referințe bibliografice. Conținut, formă și structură. și SM SR ISO 690- 2:2005 Referințe bibliografice. Partea 2: Documente electronice complete sau părți de documente.

34. Toate tipurile de lucrări științifico-metodice descrise mai sus pot fi prezentate în formă electronică pe pagina Web a instituției în care activează pretendentul la titlul științifico-didactic sau în rețeaua Intranet, conformandu-se cerințelor respective
35. Responsabilitatea principală aparține autorului lucrării. Titlul se înregistrează exact cum este prezentat în sursă. Traducerea titlului poate fi adăugată între paranteze drepte. Tipul de suport electronic trebuie prezentat între paranteze drepte, după titlu. De exemplu: [online], [CD-ROM] [disc].

Se va furniza informația necesară identificării și localizării sursei documentului. Aceste informații trebuie identificate prin expresia “Disponibil în”. Adresa electronică se include între paranteze în unghi < >, care se neglijează în procesul de accesare.